

חדות דוד

לכבוד שמחת נישואין של נכדי היקר הב' החתן מנחם מענדל מייזליש נ"י

בעזה"ש"ת

השכינה והאבות באים להחופה

בית בישראל וכמו שכתב רש"י על הפסוק ועשו לי מקדש [שמות כה ח] ועשו לשמי בית קדושה, בחינת הקמת המשכן להשראת השכינה, ושותף הוא ברצון זה של הקב"ה לשכון עמנו ולהקרין משכינתו, ומשום כך מצוה גדולה לשמח חתן וכלה, דשמחת חתן וכלה הוא מקום השראת השכינה, שאין שכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, כמו שמצינו אנשי מעשה וגדולי הדור כמו רבי יהודה בר אלעאי שהיה מבטל ת"ת שהוא מסר נפשו עליו לשמחת חתן וכלה.

אימת השכינה בשעת החופה

אצל יעקב אבינו מצינו שאמר ויִקָּץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ד' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ויירא ויאמר 'מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים' [בראשית כח טז], פחד גדול נפל על יעקב אבינו כשידע שהשכינה נמצא אצלו, כמ"ש 'ויירא' ולכן כשהשכינה נמצא בהחופה צריכים להרגיש אימה שיהיה אימת השכינה עליו, ויראה שיהיה יראת שמים בלבו. שמעתי הרה"ק מצאנו זי"ע היה רגיל לומר שבשעת החופה הוא מתיירא להגביה ריסי עיניו מאימת השכינה הק' השורה אצל החופה. קונטרס ויגד משה שבסו"ס שלחן העזר דף יח

מלאכי עליון באים להחופה

איתא שמלאכי עליון באים להשתתף בשמחת נישואין, והטעם נראה דהרי בבריתא העולם אמרו המלאכים מה אנש כי תזכרנו ומה בצע בבריתא, ולא עמדו על משמעות תכלית הבריתא להיות לו דירה בתחתונים, אבל עכשיו שרואים בית יהודי נבנה בקדושה ובטהרה, עומדים על עומק תכלית הבריתא ולכן שמחתם גדולה ויורדים להביט בשמחה זו. אגרא דבי הילולא

השכינה מביא נשמות האבות מגן עדן להחופה

איתא בזוה"ק [פ' פנחס דף רט:]: רבי אבא אמר 'שירו לה' שיר חדש תהלתו מקצה הארץ' [ישעי' מב י] תהלתו יגידו הגוים מקצה הארץ כי ממזרח שמש ועד מבואו ידעו בגאולת ישראל כי הם מפוזרים בכל פאות והגוים בראותם הנפלאות ההם ישירו תהלתו, כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה שהשמחה שלהם והתשבחות שלהם אינם אלא בו, כי כך למדנו, שכל שמחה של ישראל שאינם משתפים בה את הקב"ה, אינה שמחה, ועתיד הוא סמאל וכל הכת שלו לקטרג על אותה השמחה, ונשאר בצער ובבכיה, והקב"ה אינו משתתף בצער ההוא, אבל מי שמשתף את הקב"ה ושכינתו בשמחה שלו, אם יבוא מקטרג לקטרג על השמחה ההיא, הקב"ה ושכינתו משתתפים בצער הוא, ומאין לנו שיש לישראל לשתף את הקב"ה ושכינתו בשמחתם, הוא כי כתוב 'ישמח ישראל בעושי' [תהלים קמט] שפירושו, שמחה ההיא של ישראל אינה אלא בעושי, שואל הזוה"ק 'בעושי' מבעיא ליה, והרי היה צריך לומר 'בעושי', ומשיב, אלא אלו הם הקב"ה ושכינתו ואביו ואמו, שאע"פ שמתו הקב"ה עוקרם מגן העדן ומביא אותם עמו לאותה

השתתפות השכינה והאבות בשמחתם של הבנים

ידועים ומפורסמים לכל דברי הזוה"ק [פ' פנחס דף רט:]: בענין ירידת האבות לעוה"ז בעת שמחת הצאצאים, וז"ל: ומנ"ל דאית לון לישראל לשתתף לקב"ה ושכינתיה בחדוה דלהון, דכתיב ישמח ישראל בעושי, ההיא חדוה דישאל לאו איהו אלא בעושי, בעושו מיבעי ליה, אלא אלן קוב"ה ושכינתיה ואביו ואמו, דאע"ג דמיתו, קוב"ה אעקר לון מגן עדן ואייתי לון עמיה לההוא חדוה לנטלא חולקא דחדוה עם קוב"ה ושכינתיה וכו', ואע"ג דאבא ואמא אתפרשו מהאי עלמא חדוה בכל שותפותא הוה, דתנינן בשעתא דבר נש שתיף לקב"ה לחדוה דיליה, קוב"ה אתי לגנתא דעדן ואעקר מתמן לאבוה ואמיה דאינון שותפין בהדיה, ואייתי לון עמיה לההיא חדוה, וכולהו זמינינן תמן ובני נשא לא ידעין עכל"ק.

פירוש דברי הזוהר: ומנין שעל ישראל לשתף בשמחתם את קוב"ה ושכינתא דכתיב ישמח ישראל בעושי, והיה צ"ל בעושו, אלא שהכוונה היא בעושי, בשלשה שותפין באדם קוב"ה אביו ואמו, ואז למרות שהאבא והאמא כבר פרשו מן העולם, הרי הם שמחים ושותפים, ובשעה שהאדם משתף להקב"ה בשמחתו, הקב"ה בא לגן עדן ולוקח עמו את האבא והאמא שהיו שותפים עמו ביצירה כנאמר שלשה שותפים באדם הקב"ה אביו ואמו והקב"ה לוקחם עמו לשמחת הבנים, וכולם מוזמנים למטה והאנשים לא יודעים, הנה משמע מזה"ק שהנשמות אינם רוצים לבוא, דהא כתב אעקר לון מגן עדן שצריך לעקור אותם מגן עדן.

השראת השכינה על החתן והכלה

ידוע הרמז בפסוק [שמות טו א] 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', שעל כל אחד ואחד מוטל שיבנה בעצמו מקום להשראת השכינה, וכמו שדרשו הקדמונים [אלשי"ך הק' ועוד] כי ממה שלא נאמר 'בתוכו' אלא בתוכם, היינו בתוך כל אחד ואחד, וזה נעשה על ידי שמקימים בית בישראל בקדושה כראוי, וכידוע שאין השכינה שורה במי ששרוי בלא אשה [יבמות סב.]. לומר שהם בעצמם יהיו משכן ומדור אל השכינה כי היכל ה' המה, וזה שאמר ואנוהו, שאהיה לו נוה שידור בי, מה שלא עשה כן למלאכי השרת. אלא אדרבה הניח עולם המלאכים ונתאוו משברא העולם להיות לו דירה בתחתונים באדם ממש כמדובר. החתן והכלה בשעה שאתם מתחתנים בשעת החופה וקידושין, ומתחילים לבנות בית בישראל לקיום העולם להקים בית נאמן בישראל, בזה מקימים גם משכן להשראת השכינה הקדושה שהקב"ה משרה שכינתו ביניהם, כמ"ש חז"ל [סוטה יז.]. איש ואשה שזכו שכינה ביניהם, כבוד השכינה שורה בתוך האיש והאשה, וביאר רש"י שם ששמו יתברך נמצא ביניהם, היו"ד באיש, והה"א באשה, וניתן ללמוד מכך שבכל שמחת נישואין יש שמחה של התחלת השראת שכינה עליהם' שהיא חביבות מופלגת שתשרה שכינה בביתם, וזהו מהותו ומטרתו של הקמת

שמחה, לקחת חלק בשמחה עם הקב"ה ושכינתו, ובעושי פירושו כמו שאתה אומר [איוב מ יט] העושו יגש חרבו, העושו אותו הוא יגיש אליו חרבו להכותו נפש.

הלשון בזה"ק הוא דהקב"ה והשכינה ואביו ואמו שאע"ג שמתו הקב"ה עוקרם מגן עדן ומביא אותם עמו לאותה שמחה, לקחת חלק בשמחה נמצא בכל חופה יש שם השראת השכינה.

נשמות האבות הקדושים מגיעות לעשות להם נחת רוח מה מאוד צריך להזהר בו לכבד את אביו ואת אמו הן בחיים הן לאחר מיתתם, ומה מאוד צריך להזהר לבל יגיע להם צער על ידו אף שכוונתו לשם שמים, כי גדול ענשו עד מאוד על זה, ובן יכבד אב ואם בזה בבואם מגן עדן לראות את פניו על ראש שמחתנו, כגון בשבתות וימים טובים, או שעושה סעודת ברית מילה לבנו, או סעודת בר מצוה, או בית חתנות וכיוצא איזה שמחה של מצוה, באים אביו ואמו מג"ע לראות בשמחתו ולשמחו עמו, ובתנאי קודם למעשה צריך לשתף בשמחתו להקב"ה יתברך שמו יתעלה, דהיינו שיהנו מהסעודה שעשה תלמידי חכמים ועניים ואביונים, ואז מוציא הקב"ה אביו ואמו מג"ע, שהם שותפין עם הקב"ה ית"ש באדם, כדאיתא בגמרא [קידושין ל: ג'] שותפין באדם הקב"ה, ואביו, ואמו, והוא כדי לראות גם הם בשמחת בניהם בעוה"ז.

יסוד ושורש העבודה פ' ט"ו שער הכולל

שרה אמנו באה להשתתף בשמחת נישואי יצחק בנה

ויבאה יצחק האהלה שרה אמו וכו' וינחם אחרי אמו, במדרש שבאה [שרה] באהל לראות שמחת בנה, ודרשו זה ממלת 'שרה' אמו וזהו ענין גדול כענין המוזכר ב'כתובות' וכו', [הכוונה לגמרא כתובות קג.] תנו רבנן בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך, נכנסו בניו אצלו, אמר להם הזהירו בכבוד אמכם, נר יהא דלוק במקומו, שולחן יהא ערוך במקומו, מטה תהא מוצעת במקומה, מאי טעמא כל בי שמישי הוה אתי רבי לביתיה, הוהא בי שמישא אתאי שבבתא קא קריה אבא אמרה אמתיה שתיקו דרבי יתיב, כיון דשמע שוב לא אתא, שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים.

נמצאנו למדים ששרה אמנו באה מגן עדן להשתתף בשמחת נישואי בנה יצחק אבינו. והיוצא מכך שזהו המקור הקדום לענין ירידת הנשמות מגן עדן לשמחת צאצאיהם.

דרשות רבי יהושע אבן-שועיב, תלמיד הרשב"א, חיי שרה

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע אמר על הא דכתיב וישא יעקב את רגליו וילך ארצה בני קדם [בראשית כט] מקובל מצדיקים שוישא יעקב את רגליו הכוונה כשיהודי נושא את רגליו לשמוח בריקודין בשמחה של מצוה, וילך ארצה' אז באים להשתתף אתו עמו על ראש שמחתו בארץ בני קדם האבות מקדם.

יששכר באהליך, זמרו לשמו עמ' שי"ז

ברכת נשמות האבות

ומסתמא הנשמות של כל המשפחות, משיבים ברכה למעוררים עליהם מזלא טבא, והנשמות יש להם כח שיחה טובה, ואע"פ שאין להם אומר ודברים עכ"ז בכל הארץ יצא קום, קו של חסד וברכה.

עזר מקודש סי' כ"א

האבות באים להשפיע שיומשך מהם דורות ישרים

ידוע מספרים הקדושים קבלה בידנו שבשעה שהחתן והכלה עומדים תחת החופה, ניתן רשות להוריהם שהם בעלמא דקשוט לקחת חלק בהשמחה של בניהם ונכדיהם, לראות ולשמחו עמהם

ביחד בזה העולם, וממילא הוא עת רצון והזמן מסוגל שישפיעו עלינו השפעות טובות ושיושע כל אחד בכל מיני ישועות, ולהיות לעזר וסיוע לחתן וכלה להשפיעם שיוכו לבנים החרדים לדבר ה' שיומשך מהם דורות ישרים והגונים בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, כי השי"ת כרת ברית עם האבות שהתורה תימשך לעולם, כמ"ש [דברים לא כא] כי לא תשכח מפי זרעו, ועל ידי חתן וכלה זוכין להמשכת התורה, על דרך שמצינו בגמרא [יבמות סד.] שדרשו על הפסוק [בראשית יז ז] להיות לך לאלקים ולזרעך אחרך, דמי שעוסק בפריה ורביה גורם להשראת השכינה בישראל, דבזמן שזרעך אחרך שכינה שורה, אין זרעך אחרך על מי שורה על העצים ועל האבנים, ונמצא שעל ידי החתן וכלה שמעמידים דורות יש כח לברית האבות שתמשך לדורות, והתורה לא תמוש מפניו לעולם, ע"כ מסוגל הזמן שיגן עלינו זכות האבות בדבר הזה שנוכח לבנים היושבים ועוסקים בתורה, כמ"ש [ישעי' נט כא] ודברי אשר שמתו בפך לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם וכדאיתא בדבר חז"ל [ב"מ פה.] כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם, שוב אין התורה פוסקת מזרעו לעולם, והזמן מסוגל עוד להתפלל על כל הצטרכויותיו בזכות האבות שתקבל התפלה ברצון.

החתן והכלה צריכים להתבונן כיון שהשכינה מביא האבות והאמהות להחופה להשתתף בשמחתם, כדי שישתקפו להשוות את עצמם בכל מדות טובות כהאבות הק' וללמדם כי צריך אדם להתדמות לאבותיו כמ"ש חז"ל [תנא דבי אליהו רבה כה] לעולם יאמר אדם מתי יגיע מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב, כי הענין חייב להתדמות לשורשו ובהיות האבות הקדושים המה השורש והתחלה לנשמות ישראל אשר המה הענפים המסתעפים מן השורש הזה לכן חייבים הם להתדמות לשורשן בכל דרכם וענינם כי כל מה שיש בכלל יש בפרט, ולכן יתבוננו החתן והכלה לומר מתי אעשה כן גם אני, וישתקפו מאוד לזה ובה עושין נחת רוח לאבותינו ואז יוכל לכל השפעות טובות בזכות אבותיהם הקדושים, ובה נעשה עכשיו עת רצון גדול מאוד לחתן וכלה דזכות אבותיהם הקדושים יגין עליהם בזכותם, ויילצו טובה בעדם כרחם אב על בנים, כמ"ש בספרים 'וחוסה נא על בן אהובך' בזכות האבות שאנו עכ"פ בני אהובך אברהם יצחק ויעקב והם אתנו אל פה חיים לנטלא חולקא בחדוה עם קב"ה ושכינתיה, וא"כ אם מביאים את האבות לשמחה הרי שצריך להתנהג כמו שהם היו וכמו שהם רצו, ולכן מוטל על החתן והכלה לעשות הכנה לכך לפני הצדיקים והצדקניות להתעורר לתשובה להטיב מעשיהם, שיקבלו עליהם לעשות מעשים טובים בכל מה שיש בידם לעשות, ולבקש לעורר זכות האבות, ובוודאי שלא לביישם בהתנהגות שלא בדרכי צניעות דאיתא בחז"ל [קידושין פא.] סקבא דשתא ריגלא, פירוש אף שיום טוב הוא זמן שבא הארה דקדושה מן השמים, וכל אחד מרגיש כן, מ"מ הרי יש כלל בכל דבר, צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם [הושע יד ז], ודייקא בזמן כזה כשהקדושה גדולה ביותר מתאמץ הבעל דבר ביותר להכשיל בני אדם, ורוצה ג"כ ליהנות מהיום טוב, ולכן אף שביום טוב ע"י הארה דקדושה נתעלים הצדיקים במדירגה, אבל די נישט ערליכע' נופלים יותר על דרך הכתוב ופושעים יכשלו בם.

וכמו כן י"ל בזמן שמחה שבא הארה גדולה מן השמים, יכול כל אחד לקבל על עצמו להטיב מעשיו, ובפרט שזהו זמן שיוורדים נשמות הצדיקים מהעולם העליון שבאים כאן למטה להשתתף בהשמחה, והזמן מסוגל לקבל על עצמו התעוררות תשובה, אמנם מאידך גיסא צריך לזהר מאד שלא יהיו בבחינת פושעים יכשלו בם, שזה לעומת זה עשה אלקים, ובזמן קדושה מתגברת גם כן צד השני, ואז אינה אלא צער בעבורם, גם הקב"ה ואביו ואמו בורחים משם, ולכן אל יעזוב איש את הקב"ה ואביו ואמו והבן.

